

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล

(INDIVIDUAL STUDY)

เรื่อง หลักประชาธิปไตยโดยการพัฒนาศาลทหาร เพื่อความเป็นอิสระใน
การพิจารณาคดี

จัดทำโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต. ดร.สุรพล สิ้นธนูวา

รหัส ๖๕๑๐๔๕

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่น ๑๐
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หลักประชาธิปไตยโดยการพัฒนาศาลทหาร เพื่อความเป็นอิสระในการพิจารณาคดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต. ดร.สุรพล สิ้นธนูวา^๑

บทคัดย่อ

บทคัดย่อหรือสาระสังเขป

ศาลทหารถือกำเนิดมาจากแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองบังคับบัญชาทหารทหารเพื่อรักษาระเบียบวินัยทหาร เพราะวินัยเป็นหลักที่สำคัญที่สุดสำหรับทหาร หากทหารขาดซึ่งวินัยทหารไปกระทำความผิดต่อพลเรือน พลเรือนย่อมได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ขณะเดียวกัน ถ้าทหารกระทำผิดต่อทหารด้วยกัน หรือกระทำผิดวินัยทหารถึงขั้นที่ผู้บังคับบัญชาไม่สามารถปกครองบังคับบัญชายอมส่งผลให้การปฏิบัติการทางทหารล้มเหลวได้ และแม้จะมีกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารก็ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้ทหารประพฤติตนอยู่ในวินัยทหารเพราะเป็นมาตรการบังคับทางปกครองเพียงลงทัณฑ์ทางวินัยทหารเท่านั้น จำเป็นต้องมีศาลทหารอันเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการลงโทษทางอาญาหรืออาญาทหารแก่ผู้กระทำความผิดวินัยทหารที่ถึงขั้นเป็นความผิดอาญาด้วย

นอกจากนี้ กฎหมายประสงค์จะให้ศาลทหารทำหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของประเทศที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาแก่บุคคลที่เป็นพลเรือนด้วย เช่น กฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๗ ได้บัญญัติให้อำนาจแก่ผู้บัญชาการทหารสูงสุดสามารถที่จะสั่งให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีอาญา คดีอาญาใดที่เกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกมีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ หรือกรณีพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๔๙๕ บัญญัติถึงการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ และให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับความผิดอันเป็นคอมมิวนิสต์ตามคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๘ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ รวมทั้ง ในอดีตเมื่อมีการควบคุมอำนาจการปกครองก็มีการกำหนดให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาพลเรือน ได้แก่ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ และเห็นว่าเพื่อให้การรักษาความสงบ และการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงประกาศให้บรรดาคดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ที่สำคัญได้แก่ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร และความผิดตามประกาศหรือคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหาร ศาลทหารซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการจึงต้องมีความเป็นอิสระ

แต่ปรากฏว่า ศาลทหารสังกัดอยู่ในกระทรวงกลาโหม โดยเป็นหน่วยขึ้นตรงของกรมพระธรรมนูญ และกรมพระธรรมนูญก็เป็นหน่วยขึ้นตรงของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และแม้จะกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รับผิดชอบในงานธุรการของศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญ

^๑ ที่ปรึกษากฎหมาย บริษัท คาราบาว กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

ศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕ วรรคสอง ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติการเสนองบประมาณก็ต้องดำเนินการเสนอตามลำดับของการเป็นหน่วยขึ้นตรงของศาลทหาร ได้แก่ สำนักตุลาการทหาร กรมพระธรรมนูญ สำนักงบประมาณ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ก่อให้เกิดปัญหาความเป็นอิสระของศาลทหารด้านการจัดโครงสร้าง ทำให้การบริหารจัดการของศาลทหารขาดความคล่องตัว อาจถูกแทรกแซงหรือถูกจำกัดงบประมาณ เป็นเหตุให้ศาลทหารต้องเกรงใจ ต่อหน่วยงานที่ตนต้องดำเนินการประสานเพื่อของงบประมาณ หากมีกำลังพลในหน่วยงานดังกล่าวที่มีบทบาทในการพิจารณางบประมาณเป็นจำเลยหรือวิงวอนขอคดี

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความเป็นอิสระของศาลทหารในด้านการคัดเลือก การแต่งตั้งและถอดถอน ตุลาการศาลทหาร ที่แม้การคัดเลือกตุลาการศาลทหาร จะคัดเลือกข้าราชการเหล่าพระธรรมนูญที่รับราชการเป็นอัยการทหาร นายทหารพระธรรมนูญ นายทหารสงเคราะห์ทางกฎหมายและผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ต้องใช้ความรู้ทางกฎหมาย ซึ่งมีความประพฤติเหมาะสมและมีคุณสมบัติและพื้นความรู้ครบถ้วน แล้วเสนอผ่านคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ที่ปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นประธาน ให้ความเห็นชอบก่อนแล้ว กระทรวงกลาโหมจึงจะออกคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นตุลาการพระธรรมนูญต่อไปตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยตุลาการศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๒๘ ก็ตามแต่ก็ยังไม่เห็นหลักเกณฑ์การคัดเลือกตุลาการศาลทหารที่ชัดเจน

แม้การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารทุกประเภทจะต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการตุลาการทหาร เพื่อเป็นหลักประกันความอิสระของตุลาการทหารว่าจะมิถูกถอดถอนหรือโยกย้ายออกจากตำแหน่งโดยมิชอบ หรือถูกแทรกแซงในการพิจารณาพิพากษาคดีจากฝ่ายบริหารหรือจากผู้บังคับบัญชาคนหนึ่งคนใดโดยลำพัง แต่ยังไม่เพียงพอที่จะเป็นหลักประกันความเป็นอิสระของศาลทหารได้ เนื่องจากกรรมการในคณะกรรมการตุลาการทหารยังไม่มีสถานะเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ของกระทรวงกลาโหม ผู้บังคับบัญชาในระดับชั้นที่สูงกว่าคณะกรรมการตุลาการทหารอาจเปลี่ยนแปลงแก้ไข การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการดังกล่าวได้

ความนำ

ปัจจุบันประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความเป็นประชาธิปไตยได้ก้าวหน้ามาถึงขั้นที่ได้มีการใช้สิทธิเสรีภาพกันอย่างกว้างขวาง มีการวิพากษ์วิจารณ์สถาบันต่างๆไม่ว่าจะเป็นทหาร ศาล (ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง) รวมทั้งบางครั้งก็อ้อมไปถึงศาลสถิตยุติธรรม และที่สำคัญคือ มีการพาดพิงไปถึงสถาบันพระมหากษัตริย์บ่อยครั้ง และเช่นกันเมื่อมีประชาธิปไตย และบุคคลบางพวกบางกลุ่มก็ได้เข้าใจความหมายของคำว่าประชาธิปไตย ผิดพอ หรือเข้าใจผิดแต่กลับทำเป็นไม่เข้าใจ ใช้วาตะกรรมหรือคำพูดที่สวดยหรูหรือดำเนินการปลุกระดมให้เกิดความเข้าใจผิดในบ้านเมือง หรือในสถาบันต่าง ๆ ดังนั้นสิ่งที่สามารถกำกับให้ประชาธิปไตยเดินไปตามครรลองที่ถูกต้องไม่ใช่สิทธิเสรีภาพจนเกินขอบเขตจนกระทั่งไปละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน ความเสียหายทั้งทางกายและทางใจอย่างร้ายขอบเขตหรือปล่อยให้ผู้ที่ได้อำนาจรัฐใช้อำนาจในทางทุจริตมิชอบตามอำเภอใจอย่างไร้การควบคุม จึงได้เกิดคำว่าตุลาการภิวัตน์ขึ้นมา ซึ่งกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากคำว่าตุลาการภิวัตน์นี้ทั้งที่ถูกตัดสินจำคุกไปแล้ว หรือคดียังอยู่ในศาล ต่างก็พยายามดิ้นรนและพยายามทุกวิถีทางที่จะบั่นทอนความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งพวกเขาคิดว่าเป็นตัวขัดขวาง ตัวถ่วงความเจริญของประชาธิปไตยและมีการใช้ผู้ที่จบการศึกษาในทางกฎหมายทั้งในส่วนที่อยู่ในพรรคการเมืองหรือผู้ที่ทำงานให้อยู่ในวงนอก รวมทั้งอาจารย์มหาวิทยาลัยหลาย ๆ คน มาให้ความเห็นในเชิงเป็นคุณแก่ตนและพวก เช่น เขาไม่ได้ทำผิดกฎหมายแต่ทำในสิ่งที่กฎหมายห้าม การไม่ยอมรับอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ โดยอ้างว่าบรรดาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมาจากผลพวงของคณะปฏิวัติ เป็นต้น ซึ่งอย่างไรก็ตามมองครั้นที่เกี่ยวกับการตัดสินคดีต่าง ๆ นั้นในบางครั้งในการตัดสินซึ่งนอกจากจะใช้กฎหมายแล้วยังมีการใช้ดุลยพินิจประกอบไปด้วย ซึ่งบางครั้งในสายตาของผู้ที่วางตัวเป็นกลาง นักวิชาการที่มีชื่อเสียงหลายคนก็มองกันว่ามี การตัดสินคดีที่ผิดพลาด เช่น กรณีมีการยื่นฟ้องโดยผู้ยื่นไม่ได้เป็นผู้เสียหาย แต่ศาลก็ยังรับฟ้องและตัดสินคดีเป็นต้น ซึ่งผู้ได้รับความเสียหาย (อาจถูกลงโทษหรือทำทัณฑ์บน) ก็ไม่ได้เรียกร้องให้พิจารณาโทษของการที่มีการตัดสินที่ผิด เพราะเกรงจะไปละเมิดอำนาจศาล เป็นต้น แต่ในอนาคตอันไม่ไกลนักจากที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าในปัจจุบันเริ่มจะมีการวิพากษ์วิจารณ์อำนาจศาลมากขึ้น ซึ่งถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนั้นไปเรื่อย ๆ ต่อไปสถาบันตุลาการซึ่งยังเป็นหลักของชาติในทุกวันนี้ก็จะถูกสั่นคลอน ลิดรอนความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะทำให้บ้านเมืองระส่ำระสายในที่สุด ดังนั้นจึงควรที่จะได้หากลไกหรือมีการปรับตัวของสถาบันตุลาการเสียก่อนที่เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้น ผู้พิพากษาที่มีความผิดจะต้องถูกแสดงให้เห็นสาธารณชนได้ทราบว่าได้มีกระบวนการของศาลที่จะดูแลไม่ให้มีแกะดำเกิดขึ้นในสถาบัน และเมื่อมีการตัดสินผิดจะต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อชดใช้เยียวยาแก่ผู้เสียหายและพิจารณาสอบสวนถึงกระบวนการตัดสิน ในการตัดสินที่ผิดนั้น ๆ ว่าเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์หรือประมาทจนทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย และจะต้องรับผิดชอบต่อผลนั้น ๆ ตามสมควร

หลักนิติธรรมกับประชาธิปไตยของไทย

ในปัจจุบันยุคประชาธิปไตยแบ่งบาน ถึงแม้จะมีกลุ่มคนบางกลุ่มพยายามประดิษฐ์ถ้อยคำต่าง ๆ มาให้ดูว่าปัจจุบันประเทศไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยยังเป็นเผด็จการ มีมือที่มองไม่เห็นคอยชักใยจึงทำให้ต้องมีแนวร่วมในการต่อต้านเผด็จการเกิดขึ้น มักกล่าวอ้างว่าพวกตนเป็นไพร่ ซึ่งกำลังต่อสู้กับอำมาตย์อยู่ แต่ก็ไม่สามารถอธิบายความได้ว่าอำมาตย์คือใครและหมายถึงใคร แต่โดยแท้ที่จริงแล้ว ณ วันนี้ประเทศไทยมีลักษณะความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าในยุคใด ๆ ที่เคยปรากฏมา เช่น ประชาชนสามารถเดินขบวนชุมนุมกันได้ในทุกสถานที่ทุกเวลาและทุกโอกาส อย่างไร้ขอบเขต มักจะวิพากษ์วิจารณ์กองทัพได้อย่างเสรี มักวิพากษ์วิจารณ์ฝ่ายตุลาการมากขึ้นและที่สำคัญยิ่งคือ มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ได้อย่างกว้างขวางขึ้นนั่นเอง แต่ฝ่ายที่ยังคิดว่ายังไม่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วประชาธิปไตยของคนกลุ่มนั้นคือประชาธิปไตยที่ตนเองและพวกพ้องเป็นฝ่ายได้อำนาจรัฐก็จะสงบนิ่ง แต่เมื่อใดที่ฝ่ายตนเป็นฝ่ายสูญเสียอำนาจรัฐ ก็จะเกิดการรวมตัวกันเรียกร้อง กล่าวหาว่าอีกฝ่ายหนึ่งไม่เป็นประชาธิปไตยเป็นรัฐบาลอำมาตย์ได้อำนาจมาโดยไม่ชอบธรรม มีการยุยงให้เกิดความรุนแรงจนฝ่ายรัฐไม่มีทางเลือกก็ต้องใช้กำลังในการปราบปราม เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองจนมีผู้คนบาดเจ็บล้มตาย และเมื่อมีการเลือกตั้งใหม่ก็จะใช้เงื่อนไขที่ตอกย้ำถึงการสูญเสียเป็นข้ออ้าง ข้อเรียกร้องในการหาเสียงเพื่อให้เกิดความเห็นอกเห็นใจต่อประชาชนที่ได้รับข้อมูลฝ่ายเดียวซ้ำซากจนคล้อยตาม โดยไม่ได้ดูข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ก็เป็นยุทธวิธีตั้งแต่ในสมัยโบราณที่เรียกกันว่าแยกกันเดินรวมกันตี ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ได้ผลจนมาถึงทุกวันนี้ ดังนั้นสิ่งที่จะช่วยทำให้ประเทศไทยสามารถเดินไปได้ดีในการปกครองระบบประชาธิปไตยก็คือหลักนิติธรรม

ความหมายของคำว่าประชาธิปไตย

ในภาษาไทยคำว่า ประชาธิปไตยประกอบด้วยคำประชาซึ่งหมายถึง ปวงชน และอธิปไตย หมายถึง ความเป็นใหญ่ เมื่อรวมกันจึงหมายถึงความเป็นใหญ่ของปวงชน ส่วนในภาษาอังกฤษนั้น ประชาธิปไตยมาจากคำว่า Democracy ซึ่งแปลมาจากคำว่า Demokratia ในภาษากรีกโบราณซึ่งประกอบมาจาก Demos = ประชาชน กับคำว่า Kratos = ปกครอง เมื่อนำมารวมกันจะมีความหมายว่า การปกครองโดยประชาชนนั่นเอง ซึ่งอาจแบ่งโดยรากศัพท์ มีความหมายว่าการปกครองโดยผู้ถูกปกครอง หรือการปกครองโดยประชาชน ซึ่งต่อมาได้มีวลีที่เป็นที่เข้าใจง่าย และเป็นคำที่กล่าวโดยอดีตนายกรัฐมนตรีสหรัฐอเมริกา อับลาฮัม ลินคอล์น ที่ให้ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตยว่าเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชน เพื่อประชาชน ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันว่าในประเทศเสรีประชาธิปไตยในโลก ในปัจจุบันจะเป็นประชาธิปไตยทางอ้อม ซึ่งก็คือประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน เมื่อกล่าวคำว่าประชาธิปไตยแล้วก็จะต้องกล่าวถึงคำอีกคำหนึ่งคือคำว่า ระบอบประชาธิปไตย

ระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองตนเองของประชาชน ซึ่งจะตรงกันข้ามกับระบอบอำนาจนิยม (เช่น ระบอบราชาธิปไตย, ระบอบเผด็จการทหาร,ระบอบอำมาตยาธิปไตย หรือระบอบคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นระบอบการปกครองโดยคนๆเดียวหรือโดยคนกลุ่มน้อย ผู้มีอำนาจมากกว่าประชาชน

ทั่วไป ซึ่งโลกในยุคปัจจุบันเชื่อว่า น่าจะเป็นระบอบที่ดีที่สุดในการปกครองประเทศ เพราะเชื่อว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบที่จะสร้างความมีประสิทธิภาพในการบริหารประเทศและความเป็นธรรมได้มากกว่าระบอบอำนาจนิยม ถึงแม้ในบางสถานการณ์ในระบอบอำนาจนิยมที่เข้ามายึดอำนาจด้วยการปฏิวัติรัฐประหาร อาจจะได้รับคามชื่นชมจากประชาชนเพราะสุดทนต่อการทุจริตของนักการเมือง แต่ก็ไม่ได้มีอะไรเป็นหลักประกันได้ว่า เมื่ออำนาจนิยมนั้นเข้ามาปกครองประเทศแล้ว จะสามารถแก้ปัญหาหรือสร้างความเป็นธรรม ไม่ทุจริต เช่นเดียวกับรัฐบาลที่ถูกโค่นล้มลงไปอีก เพราะเป็นระบอบที่ไม่แน่นอนและไม่มี ประสิทธิภาพ เพราะว่าการให้คนสืบทอดอำนาจโดยไม่มีการตรวจสอบถ่วงดุลมักนำไปสู่การฉ้อฉลเพื่อประโยชน์ส่วนตน ระบอบประชาธิปไตยดีกว่าระบอบอำนาจนิยมในแง่ที่ว่า มีระบบคัดเลือกผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพกว่า (การเลือกตั้ง) และมีระบบการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ปกครองมีอำนาจมากเกินไปและใช้อำนาจในทางที่ผิดได้ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องเป็นระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่สักแต่มีการเลือกตั้ง แต่มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงด้วยการวิธีใหม่ๆ ที่แนบเนียนและพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อได้ทราบถึงความหมายของคำว่าประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตยแล้วก็คงจะต้องมาดูกันว่าหลักเกณฑ์สำคัญของประชาธิปไตยคืออะไร

หลักเกณฑ์สำคัญของประชาธิปไตย

๑. เชื่อในหลักเสรีภาพ

คำว่าเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย ไม่ได้หมายความว่าทำอะไรก็ได้ทุกอย่าง แต่หมายความว่ากระทำใดๆ ได้ตามขอบเขตกฎหมายที่กำหนดไว้ โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น เช่น การปิดถนนเพื่อกีดตันทางการเมือง เป็นต้น

๒. เชื่อในหลักเสมอภาค

ความเสมอภาคบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันในหลักพื้นฐานความเป็นมนุษย์ หรือหลักสิทธิมนุษยชน แต่ไม่ได้หมายความว่าเท่าเทียมกันทุกเรื่องทุกอย่าง เช่น ในทางการปกครองบังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีสิทธิในการใช้อำนาจในการปกครองเท่ากับผู้บังคับบัญชาไม่ได้

๓. เชื่อในหลักเหตุผลและภราดรภาพ

ยึดหลักเหตุผลเป็นสำคัญ มิใช่พวกมากลากไป แต่ในทางปฏิบัติทุกวันนี้แล้ว หลักนี้ก็เป็นหลักที่เป็นข้ออ้างกัน แต่โดยแท้จริงแล้วก็ยังใช้ระบบพวกมากลากไป หรือการแบ่งผลประโยชน์เพื่อตนและพวกพ้อง

๔. เชื่อในอำนาจอธิปไตยของปวงชน

เชื่อว่าอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนทั้งประเทศร่วมกัน โดยผ่านการเลือกตั้งเพื่อประชาชนจะเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเอง

จากการที่ได้รับทราบถึงความหมายและหลักเกณฑ์ต่างๆ ของประชาธิปไตยและหลักเกณฑ์ของความเป็นประชาธิปไตยได้กล่าวถึงคำว่าอำนาจอธิปไตยไว้แล้วนั้น ก็สามารถอธิบายถึงความหมายของคำว่าอำนาจอธิปไตยได้ดังนี้ คือ

อำนาจอธิปไตย หมายถึง อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการปกครองของรัฐที่มีอิสระเสรีภาพและมีความเป็นเอกราช มีอำนาจในการบริหารราชการทั้งกิจการภายใน และนอกประเทศได้อย่างเต็มที่โดยทั่วไปอำนาจอธิปไตยแยกใช้เป็น ๓ ส่วนคือ

- ๑) อำนาจนิตินิติบัญญัติ
- ๒) อำนาจบริหาร
- ๓) อำนาจตุลาการ

อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทยพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจในทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งหมายความว่า ในทางการเมืองประชาชนมีอำนาจสูงสุดแต่การใช้อำนาจทางกฎหมายต้องใช้ผ่านสถาบันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลที่พิพากษา อรรถคดีตามกฎหมายที่บัญญัติไว้แล้วในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ และตามขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น ดังนั้นองค์ประกอบของผู้ใช้อำนาจก็คือ ต้องมีสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันนิตินิติบัญญัติ สถาบันบริหาร และสถาบันตุลาการ อย่างไรก็ตามอำนาจอธิปไตยตามกฎหมายจะแยกกันอยู่ใน ๓ สถาบันหลักดังกล่าวซึ่งรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุว่าอำนาจใดใหญ่ที่สุดหรือสำคัญกว่ากัน ทั้งนี้เพื่อไม่ต้องการให้มีการรวบอำนาจ แต่ต้องการให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน เพราะถ้าให้องค์กรใดเป็นผู้ใช้อำนาจมากกว่าหนึ่งส่วนแล้วอาจเป็นช่องว่างให้เกิดการใช้อำนาจแบบเผด็จการขึ้นได้

เนื้อหา

ศาลทหาร หมายถึง ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทหารและคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติรวมตลอดถึงตุลาการศาลทหารที่ทำหน้าที่ใช้อำนาจอธิปไตยทางตุลาการในศาลทหารด้วย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระของศาลทหาร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระของศาลทหาร โดยเริ่มกล่าวจากเรื่องการแบ่งแยกองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยเนื่องจากความเป็นอิสระของศาลมีที่มา จากการแบ่งแยกองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตย โดยเฉพาะแบ่งแยกเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยทาง ตุลาการสาระสำคัญของศาลทหารและความเป็นอิสระของศาล รวมถึงหลักกฎหมายระหว่าง ประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว

การแบ่งแยกองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตย

๑. ความหมายของอำนาจอธิปไตย

กรมล ทงธรรมชาติได้ให้ความหมายว่าอำนาจอธิปไตย หมายถึงอำนาจสูงสุด ในการดำเนินการของประเทศทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นอิสระไม่ขึ้นกับใคร ในระบบการเมือง ระหว่างประเทศที่เป็นราชมีสิทธิที่จะดำเนินนโยบายเพื่อรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ ตามที่ตนเห็นสมควร^๒

^๒กรมลทงธรรมชาติ.การเมืองระหว่างประเทศ.พิมพ์ครั้งที่๒.(กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๖).หน้า๑๔.

วิชฌู เครื่องงาม เห็นว่าเป็นอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) หมายถึง อำนาจที่แสดง ความเป็นใหญ่ ความเป็นอิสระไม่ขึ้นกับใคร หรือต้องเชื่อฟังคำสั่ง คำบัญชาของผู้ใดที่เหนือตนโดย ปราศจากความยินยอม ของตน^๓

๒. สาระสำคัญของอำนาจอธิปไตย

ฌอง บอดอง (Jean Bodin) เป็นนักปรัชญาการเมืองของโลกตะวันตก ชาวฝรั่งเศส ในช่วงคริสต์ ศตวรรษที่๑๖ หรือประมาณ พ.ศ.๒๑๐๐ เป็นคนแรกที่ริเริ่มใช้คำว่าอำนาจอธิปไตย ในความหมายที่เข้าใจ กันอยู่ในปัจจุบัน กล่าว คือในความหมายที่เป็นอำนาจสูงสุดในการปกครอง ประเทศ ซึ่งขณะนั้นเป็น ช่วงเวลาที่รัฐทั้งหลายในโลกปกครองโดยระบอบที่มีกษัตริย์มีอำนาจเด็ดขาด หรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ภายใต้คติความเชื่อทางการปกครองอันไม่แตกต่างกันมากนักว่ากษัตริย์ เป็นผู้ได้รับอำนาจจากสวรรค์ หรือจตุติจากสวรรค์ลงมาปกครองโลก (Divine Rights of King)

ความเป็นอิสระของศาล

ความหมายของความเป็นอิสระของศาล

ความเป็นอิสระของผู้พิพากษามีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งบัญญัติถึงความเป็นอิสระในการ พิจารณาพิพากษาอรรถคดีอันเป็นความ ประสงค์ของรัฐธรรมนูญที่จะให้เป็นหลักประกันเสรีภาพของบุคคล และเป็นหลักประกันที่แน่นอนว่า พระมหากษัตริย์หรือรัฐบาลจะตั้งศาลเตี้ยชำระความไม่ได้ ศาลใด ๆ จะตั้งขึ้นก็แต่โดยพระราชบัญญัติและเมื่อคดีมาสู่ศาลแล้ว ผู้พิพากษา่อมมีความเป็นอิสระในการวินิจฉัยนั้น ๆ ได้ รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ การแต่งตั้งโยกย้ายและถอดถอนผู้พิพากษาจะต้องได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการตุลาการนั้นก่อน เป็นหลักประกันอย่างดีของผู้พิพากษาที่จะพิจารณาคดีให้เป็นอิสระเต็มที่ ไม่ต้องเกรงกลัวอิทธิพลใดๆ จากฝ่ายบริหารเพราะการแต่งตั้งโยกย้ายและถอดถอนผู้พิพากษารวมทั้งการ เลื่อนตำแหน่งกับ การเลื่อนเงินเดือน ถ้าอยู่ในมือฝ่ายบริหารเด็ดขาดแล้วฝ่ายบริหารย่อมใช้อิทธิพลเหนือ ผู้พิพากษาได้และความเป็นอิสระของผู้พิพากษาจะดำรงอยู่ได้ก็ต้องแบ่งแยกหน้าที่ตุลาการให้เสร็จเด็ดขาด ไปจากฝ่ายบริหารมิให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติเข้ามาก้าวก้าวยำใช้อำนาจเหนือฝ่ายตุลาการโดยตรงหรือ โดยปริยาย^๔

ศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทย์ ได้ให้ความเห็นในเรื่องความเป็นอิสระของผู้พิพากษาว่า ผู้พิพากษา จะต้องไม่มีความลำเอียงเพราะการแทรกแซงโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางการเมือง ซึ่งเป็นหลักที่รัฐธรรมนูญทุก ฉบับบัญญัติว่า ผู้พิพากษามีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งมีความสำคัญ ๒ ประการคือ ผู้พิพากษามีไม่มีความอิสระในการอื่นนอกจากการพิจารณา พิจารณาคดี และมีไม่มีความ เป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีตามใจชอบไม่มีขอบเขตจำกัด แต่ต้องพิจารณาพิพากษาให้เป็นไปตาม กฎหมายและการที่กล่าวว่าผู้พิพากษามีความเป็นอิสระนั้น มิใช่ว่าผู้พิพากษาจะมีความเป็นอิสระไปหมดทุก เรื่อง แต่มีความเป็นอิสระโดยจำกัดเฉพาะในการพิจารณาพิพากษาคดีเท่านั้น ซึ่งถ้ามิใช่เป็นการพิจารณา

^๓วิชฌู เครื่องงาม.กฎหมายรัฐธรรมนูญ. (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์,๒๕๓๐).หน้า๘.

^๔พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์. “ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา”, บทบัณฑิตย. เล่มที่ ๒๗ ตอนที่ ๑ พ.ศ.๒๕๑๓.หน้า๑๘-๒๒.

พิพากษาคดีก็ไม่อยู่ในความหมายนี้ประการหนึ่งและอีกประการหนึ่ง คือ แม้ผู้พิพากษาจะมีความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีก็ตาม ก็จะต้องพิจารณาพิพากษาคดีตามตัวบทกฎหมายจะพิจารณาคดีตามใจชอบไม่ได้ ตัวอย่างเช่น ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีโดยรับฟังพยานหลักฐานนอกสำนวนไม่ได้ เป็นต้น^๔

ความสำคัญอิสระของความเป็นอิสระของศาล

โดยที่รัฐมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยมีศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้ อำนาจอธิปไตยทางตุลาการทำหน้าที่ในการชี้ขาดข้อพิพาทและตัดสินบรรทัดให้เป็นไปตามกฎหมาย ในการทำหน้าที่ของผู้พิพากษาและตุลาการในการพิจารณาคดีประกอบด้วยหลักการที่สำคัญคือ หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและตุลาการ ซึ่งการพิจารณาพิพากษาคดีต้องเป็นอิสระอันเป็นจุดเริ่มต้นของการพิจารณา

บทสรุป

เป็นที่ยอมรับกันตามกฎหมายระหว่างประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายภายในประเทศว่าศาลทหารเป็นองค์กรหนึ่งที่ใช้อำนาจอธิปไตยด้านตุลาการ ซึ่งมีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ศาลทหารย่อมต้องมีความเป็นอิสระในการ พิจารณาพิพากษาคดี ทั้งความเป็นอิสระในเนื้อหาที่จะต้องไม่อยู่ในอาณัติของบุคคลหรือองค์กรใด คำสั่งและคำแนะนำต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องห้ามโดยสิ้นเชิงและความเป็นอิสระในทางส่วนตัวที่ศาลทหาร จะต้องกระทำพิจารณาพิพากษาคดีโดยปราศจากความกลัวว่าจะได้รับผลร้าย หรือการกลั่นแกล้ง ภายหลังโดยตุลาการศาลทหารจะต้องใช้อำนาจดังกล่าวภายใต้รัฐธรรมนูญและกฎหมายจะกระทำการใดตามอำเภอใจไม่ได้ จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระของศาลทหาร ในเรื่องของโครงสร้างของศาลทหาร การคัดเลือก แต่งตั้งโยกย้ายตุลาการศาลทหาร โดยคณะกรรมการตุลาการทหาร พบว่ามีบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือการปฏิบัติบางประการอาจส่งผลให้ความเป็นอิสระของศาลทหารยังคงมีความไม่สมบูรณ์ ดังนี้

ประการแรก ปัญหาการให้ศาลทหารสังกัดอยู่ในกระทรวงกลาโหม กล่าวคือ การที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลทหารสังกัดอยู่ในกระทรวงกลาโหม โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รับผิดชอบในงานธุรการของ ศาลทหารให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย และพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๐(๒) กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นส่วนราชการที่ขึ้นอยู่กับ กระทรวงกลาโหม และพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ สำนักงานรัฐมนตรีและสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๗ ก็ได้ กำหนดให้กรมพระธรรมนูญอยู่ในสังกัดของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม รวมทั้ง พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานรัฐมนตรีและสำนักงาน ปลัดกระทรวง กระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๒ กำหนดให้กรมพระธรรมนูญ มีหน้าที่เกี่ยวกับศาลทหารเห็นได้ว่าศาลทหารสังกัดกระทรวงกลาโหมโดยมีโครงสร้างของส่วนราชการในแง่ ของธุรการเป็นหน่วยขึ้นตรงกับกรมพระธรรมนูญ และกรมพระธรรมนูญก็เป็นหน่วยขึ้นตรงกับ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยขึ้นตรง

^๔จิตติ ดิงศภัทย์. หลักวิชาขึ้นนักกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๕). หน้า ๑๘๒-๑๘๓.

กระทรวงกลาโหม ตามลำดับมีผลให้ศาลทหารขาดความเป็นอิสระในการพิจารณาคดี เช่นในการดำเนินการทางธุรการของศาลทหาร หรือการดำเนินการค่าตอบแทนตามความเหมาะสมของ ตุลาการพระธรรมนูญเพื่อให้ดำรงตนอย่างสมฐานะของตุลาการเพื่อไม่ให้บุคคลอื่นใดจงใจ ผลประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายต้องใช้ระยะเวลาอันไม่คล่องตัวขัดต่อหลักความเป็นอิสระของ ศาลทหารที่ได้รับการรับรองไว้ในหลักการพื้นฐานสหประชาชาติว่าด้วยความเป็นอิสระของฝ่าย

ตุลาการ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองกับกฎบัตรสากลแห่งผู้พิพากษาที่กำหนดให้ศาลจะต้องมีความเป็นอิสระ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับศาลทหารของประเทศ แคนาดา ที่มีสำนักงานศาลทหารที่มีความเป็นอิสระ มีการจัดการงบประมาณของตนเอง ทำให้ กระบวนพิจารณาของศาลทหารเป็นไปตามดุลพินิจ โดยไม่ต้องตกอยู่ภายใต้ความกดดันจากส่วนราชการหรือจากผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนั้น

ประการที่สองปัญหาผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารกล่าวคือในการ แต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารชั้นต้น มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.๒๔๙๘ มาตรา ๓๐ กำหนดให้ผู้มีอำนาจบังคับบัญชามณฑลทหารเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลมณฑลทหาร ตุลาการศาลทหารกรุงเทพให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนและในทางปฏิบัติ การแต่งตั้งตุลาการศาลทหารทุกประเภทจะต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการทหาร ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงกลาโหม เจ้ากรมพระธรรมนูญ หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร รองเจ้ากรมพระธรรมนูญ ผู้ช่วยเจ้ากรมพระธรรมนูญ ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าคณะฝ่ายศาลทหารสูงสุด ๒ นาย ตุลาการพระธรรมนูญ หัวหน้าศาลทหารกลางตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารกรุงเทพ ตุลาการพระธรรมนูญประจำสำนักตุลาการทหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ ๓ ท่าน เจ้ากรมเสมียนตรา และผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหมตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยตุลาการศาลทหาร พ.ศ.๒๕๒๘ และข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยตุลาการศาลทหาร (ฉบับที่๓) พ.ศ.๒๕๕๒ ซึ่งอาจทำให้ตุลาการศาลทหารไม่ว่าจะเป็นตุลาการพระธรรมนูญ หรือตุลาการศาลทหารที่ไม่ใช่ตุลาการพระธรรมนูญ ซึ่งรับราชการในมณฑลทหารบกนั้น มีความเกรงใจหรืออาจถูกบังคับ สั่งการ หรือกระทำการอื่นใดที่เป็นการ แทรกแซงอำนาจการพิจารณาพิพากษาของตุลาการศาลทหาร ส่งผลให้ตุลาการศาลทหารขาดความเป็นอิสระขัดต่อหลักความเป็นอิสระของศาลทหารที่ได้รับการรับรองไว้ในหลักการพื้นฐาน สหประชาชาติว่าด้วยความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองกับกฎบัตรสากลแห่งผู้พิพากษา

ประการที่สาม ปัญหาการคัดเลือกตุลาการศาลทหาร กล่าวคือ ในศาลทหารชั้นต้น ตุลาการพระธรรมนูญเป็นบุคคลที่ย่อมจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่มีโทษอาญาหรืออาญาทหาร วิธีพิจารณาความอาญาทหารหรือวิธีพิจารณาความอาญาหรือทางแพ่ง แล้วแต่กรณี เป็นอย่างดีขณะที่ตุลาการศาลทหารที่ไม่ใช่ตุลาการพระธรรมนูญก็ควรจะมี ความรู้ ความสามารถจรรยาบรรณและจริยธรรมในฐานะที่จะเป็นตุลาการอันจะเป็นหลักประกันได้ว่าตุลาการ ศาลทหารจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นอิสระ สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานสหประชาชาติว่าด้วย ความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ ที่กำหนดให้ผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้ทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาพึงเป็นผู้ที่ มีความสามารถพร้อมด้วยคุณวุฒิหรือการฝึกอบรมที่เหมาะสมทางกฎหมาย วิธีการคัดเลือกขององค์กรศาลจะต้องมีมาตรการที่ป้องกันการแต่งตั้งที่มี

ความมุ่งหมายในทางที่มีขอบ แต่ปรากฏว่า ในการคัดเลือกตุลาการศาลทหารมีการคัดเลือกโดยพิจารณาจากตำแหน่งหน้าที่ ประวัติการทำงานในระดับหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่มีการประเมินผู้ที่สมัครเข้าเป็นตุลาการพระธรรมนูญ และตุลาการศาลทหาร ที่ไม่ใช่ตุลาการพระธรรมนูญ โดยการให้แสดงความรู้ทางกฎหมายที่มีความเชี่ยวชาญ หรือเบื้องต้นแล้วแต่กรณี แสดงวิสัยทัศน์ เพื่อพิสูจน์ถึงแนวความคิดและจริยธรรมหากดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลทหาร ทำให้ขัดต่อหลักการพื้นฐานสหประชาชาติว่าด้วยความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ

ศาลทหารถือกำเนิดมาจากแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองบังคับบัญชาทหารเพื่อรักษาระเบียบวินัยทหาร เพราะวินัยเป็นหลักที่สำคัญที่สุดสำหรับทหาร หากทหารขาดซึ่งวินัยทหารไปกระทำความผิดต่อพลเรือน พลเรือนย่อมได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ขณะเดียวกัน ถ้าทหารกระทำผิดต่อทหารด้วยกันหรือกระทำผิดวินัยทหารถึงขั้นที่ผู้บังคับบัญชาไม่สามารถปกครองบังคับบัญชา ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติการทางทหารล้มเหลวได้ และแม้จะมีกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารก็ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้ทหารประพฤติตนอยู่ในวินัยทหารเพราะเป็นมาตรการบังคับทางปกครองเพียงลงทัณฑ์ทางวินัยทหารเท่านั้น จำเป็นต้องมีศาลทหารอันเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการลงโทษทาง อาญาหรืออาญาทหารแก่ผู้กระทำความผิดวินัยทหารที่ถึงขั้นเป็นความผิดอาญาด้วย นอกจากนี้ กฎหมายยังประสงค์จะให้ศาลทหารทำหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของประเทศ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาแก่บุคคลที่เป็นพลเรือนด้วย เช่น กฎอัยการศึก พ.ศ.๒๔๕๗ มาตรา ๗ ได้บัญญัติให้อำนาจแก่ผู้บัญชาการทหารสูงสุดสามารถที่จะสั่งให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีอาญา คดีอาญาใดที่เกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกมีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศหรือกรณีพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.๒๔๙๕ บัญญัติถึงการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์และให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับความผิดอันเป็นคอมมิวนิสต์ ตามคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๘ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ รวมทั้ง ในอดีตเมื่อมีการควบคุมอำนาจการปกครองก็มีการกำหนดให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาพลเรือน ได้แก่ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศและเห็นว่าเพื่อให้ การรักษาความสงบและการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงประกาศให้บรรดาคดี ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ที่สำคัญได้แก่ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร และความผิดตามประกาศหรือคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ของศาลทหารศาลทหารซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการจึงต้องมีความเป็นอิสระ

ในทางปฏิบัติการแต่งตั้งตุลาการศาลทหารทุกประเภทจะต้องผ่าน ความเห็นชอบของ คณะกรรมการตุลาการประกอบด้วย ปลัดกระทรวงกลาโหม เจ้ากรมพระธรรมนูญ หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร รองเจ้ากรมพระธรรมนูญ ผู้ช่วยเจ้ากรมพระธรรมนูญ ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าคณะฝ่ายศาลทหารสูงสุด ๒ นาย ตุลาการพระธรรมนูญ หัวหน้าศาลทหารกลางตุลาการพระธรรมนูญ หัวหน้าศาลทหารกรุงเทพตุลาการพระธรรมนูญประจำสำนักตุลาการทหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ ๓ ท่าน เจ้ากรมเสมียนตรา และผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน กลาโหมก่อนที่จะดำเนินการออกเป็นคำสั่งของกระทรวงกลาโหมตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยตุลาการศาลทหาร พ.ศ.๒๕๒๘ และ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยตุลาการศาลทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒

การให้ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาชนบทหรือผู้ที่มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลมณฑล ทหาร อาจทำให้ตุลาการศาลทหารไม่ว่าจะเป็นตุลาการพระธรรมนูญ หรือตุลาการศาลทหารที่ไม่ใช่ตุลาการ พระธรรมนูญ ซึ่งรับราชการในมณฑลทหารบกนั้น มีความเกรงใจ หรืออาจถูกบังคับ สั่งการ หรือกระทำการ อื่นใดที่เป็นการแทรกแซงอำนาจการพิจารณา พิพากษาของตุลาการศาลทหารนั้น ดังที่มีการวิพากษ์วิจารณ์ ในคดีที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ กำหนดให้คดีที่มีการฝ่าฝืนคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ให้เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหารว่าตุลาการศาลทหารมีสถานะเป็นข้าราชการทหารและพิจารณาคดีที่มี ข้าราชการทหารเป็นคู่ความฝ่ายหนึ่ง เช่นนี้ ย่อมไม่อาจสร้างหลักประกันเรื่องความเป็นกลางของศาลให้แก่ คู่ความอีกฝ่ายได้ส่งผลให้ตุลาการศาลทหารขาดความเป็นอิสระขัดต่อหลักความเป็นอิสระของศาลทหาร

โดยที่ศาลทหารมีหน้าที่อำนวยความยุติธรรมในศาลทหารชั้นต้น ตุลาการพระธรรมนูญจึงเป็น บุคคลที่ย่อมจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่มีโทษ อาญาหรืออาญาทหาร วิธีพิจารณาความอาญาทหารหรือวิธีพิจารณาความอาญาหรือทางแพ่ง แล้วแต่กรณีเป็นอย่างดี ขณะที่ ตุลาการศาลทหารที่ไม่ใช่ตุลาการพระธรรมนูญก็ควรจะต้องมีความรู้ความสามารถ จรรยาบรรณและจริยธรรม ในฐานที่จะเป็นตุลาการอันจะเป็นหลักประกันได้ว่าตุลาการศาลทหารจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นอิสระ สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานสหประชาชาติว่าด้วยความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ ที่กำหนดให้ผู้ที่ได้รับ คัดเลือกให้ทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาพึงเป็นผู้ที่มีความสามารถ พร้อมด้วยคุณวุฒิหรือการฝึกอบรมที่ เหมาะสมทางกฎหมาย วิธีการคัดเลือกขององค์กรศาลจะต้องมีมาตรการที่ป้องกันการแต่งตั้งที่มีความ มุ่งหมายในทางที่มีชอบ แต่ปรากฏว่าในการคัดเลือกตุลาการศาลทหารมีการคัดเลือกโดยพิจารณาจาก ตำแหน่งหน้าที่ประวัติการทำงานในระดับหนึ่งแล้ว ขอบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยตุลาการศาลทหาร พ.ศ.๒๕๒๘ แต่ยังไม่มีการประเมินผู้ที่สมัครเข้าเป็นตุลาการศาลทหารโดยการให้แสดงความรู้ทางกฎหมาย เบื้องต้น

แสดงวิสัยทัศน์เพื่อพิสูจน์ถึงแนวความคิดและจริยธรรมหากดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลทหาร ขณะเดียวกัน อาจมีการคัดเลือกตุลาการพระธรรมนูญจากผลการศึกษาจากที่มีการอบรมในหลักสูตร ตุลาการพระธรรมนูญของโรงเรียนเหล่าทหารพระธรรมนูญที่ถือว่าเป็นหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกได้เป็น อย่างดีในระดับหนึ่ง แต่ยังคงขาดหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งตุลาการศาลทหาร อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะพิสูจน์ว่าข้าราชการเหล่าพระธรรมนูญใดที่จะมีฐานะเป็นตุลาการพระธรรมนูญมีความเชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย เช่น การให้แสดงวิสัยทัศน์ เป็นต้น ทำให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่า ตุลาการทหารต้องมีความรู้ ความสามารถ จรรยาบรรณ และจริยธรรมตามวิชาชีพ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้เป็นองค์ประกอบอันสำคัญของ ความเป็นอิสระและความเป็นกลางของตุลาการทหาร ทำให้สาธารณชนและคู่ความเชื่อมั่นว่า ตุลาการทหารจะไม่ถูกแทรกแซงจากบุคคลหรือองค์กรใด บุคคลที่จะถูกเลือกให้ดำรงตำแหน่ง ตุลาการทหารต้องสำเร็จการศึกษานิติศาสตร์ และมีประสบการณ์ทำงานในทางกฎหมาย การกำหนดให้ นายทหารที่ไม่มีความรู้ความสามารถทางกฎหมาย ไม่สำเร็จการศึกษานิติศาสตร์ มาร่วมเป็นองค์คณะ พิจารณาและตัดสินคดี จึงไม่ชอบด้วยหลักการ ทำให้ขัดต่อหลักการพื้นฐาน สหประชาชาติว่าด้วยความ เป็นอิสระของฝ่ายตุลาการข้างต้น

จะเห็นได้ว่าการมีหลักประชาธิปไตยมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสาธารณสุขเพื่อความเป็นอิสระในการพิจารณาคดีเพื่อประโยชน์ต่อความมั่นคงและสงบสุขของประชาชนในสังคมโดยใช้หลักประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญมาเป็นหลักยึดมั่นสร้างการระงับธรรม สามัคคีธรรมและปัญญาธรรม โดยสร้าง ความยุติธรรมต่อสังคมโดยรวมเป็นแบบอย่างที่ดีสืบไป

บรรณานุกรม

- กระมล ทองธรรมชาติ . การเมืองระหว่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๖. หน้า ๑๔.
- คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ ๕, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๒๘. หน้า ๒๖ .
- จรรยาสุภาพ. หลักรัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗. หน้า ๖๔-๖๕.
- จิตติ ดิงศภัทย์. หลักวิชาขึ้นนักกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, ๒๕๕๕. หน้า ๑๘๒-๑๘๓ .
- ณรงค์ ใจหาญ,รองศาสตราจารย์. หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๕, กรุงเทพฯ :บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๔๓. หน้า ๓๓-๓๔ .
- ปรีดี เกษมทรัพย์. นิติปรัชญา. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์เดือนตุลา, ๒๕๕๒. หน้า ๑๖๘.
- พระขจรเนติยุทธ, พันเอก. คำสอนชั้นปริญญาโททางนิติศาสตร์ พุทธศักราช ๒๔๗๘ กฎหมายอาชญา พิสดาร (พระธรรมนุญศาลทหาร). หน้า ๑๓.
- ไพบุลย์ ยันตพร, พลโท. (อดีตเจ้ากรมพระธรรมนุญ). ประวัติกรมพระธรรมนุญและเหล่าทหารพระธรรมนุญ. (การประชุมทางวิชาการของนายทหารเหล่าพระธรรมนุญ). หน้า ๒๑.
- วิชญ์ เครื่องงาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๓๐. หน้า ๘.
- เกริกยศ ชลายนเดชะ (๒๕๔๖) แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ในการวางแผนกลยุทธ์และการพัฒนาคุณภาพบริการของโรงพยาบาล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
- เกริกยศ ชลายนเดชะ และชูชัย ศรขำนิ (๒๕๔๙) การนำ กลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติใน การวางแผนกลยุทธ์ และการพัฒนาคุณภาพบริการของโรงพยาบาลนนทบุรีพิมพ์ครั้งที่ ๒ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (๒๕๕๒) การจัดการเชิงกลยุทธ์ กรุงเทพมหานคร ซีเอ็ดดูเคชั่น
- ธนชัย ยมจินดา (๒๕๔๘) “แนวคิดและหลักการการบริหารเชิงกลยุทธ์” ในการจัดการเชิงกลยุทธ์ ในภาครัฐกิจ นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปกรณ ปรียากร (๒๕๔๔) การวางแผนกลยุทธ์ แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์สมาธรรม
- พัทตร์ผจง วัฒนสินธุ์ และพสุ เดชะรินทร์ (๒๕๔๒) การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิชิต อุ๋อัน(๒๕๔๘)การจัดการเชิงกลยุทธ์ ขั้นตอนและวิธีวิเคราะห์กรณีศึกษาเชิงกลยุทธ์และแผนธุรกิจ
พิมพ์ครั้งที่๒กรุงเทพมหานคร บริษัท เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส จำกัด

เสนาะ ดิยาวัว(๒๕๕๐) การบริหารกลยุทธ์พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อนิวช แก้วจ่าง (๒๕๕๑) การจัดการเชิงกลยุทธ์สงขลา บริษัทนำสินโฆษณา